

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՆՈՐԻՆ Ա. ՕԾՈՒԹՅՈՒՆ Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա-Ի ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ա. ԷԶՄԻԱՅԻՆ

Հայկական Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսը Սփյուռքի Հայությանը հովվական աջակցություն տալու և Կրիկիայի կաթողիկոսական ընտրությանը մասնակցելու նպատակով 1956 թվականի փետրվարի 1-ին Ս. Էջմիածնից մեկնեց Մոսկվա, իսկ Մոսկվայից Փարիզ՝ փետրվարի 10-ին: Վեհափառ Հայրապետին ուղեկցում էին Գերագույն Հոգևոր խորհրդի անդամներ զերաշնորհ Տ. Վարդան եպիսկոպոս Տեր-Մահալյանը և պրոֆ. Առաքել Առաքելյանը, Վեհափառ Հայրապետի զավագանակիր Տ. Պարգե արեղա Գևորգյանը և Մայր Աթոռի դիվանապետ Հայկ Առաքելյանը:

Մոսկվայի Վնուկովո ռադնավակայանում Վեհափառին և իր շքախմբին ճանապարհեցին Մայր Աթոռի միաբանության, Մոսկվայում Հայաստանյայց եկեղեցվո հոգևորականության և հավատացյալների ներկայացուցիչները: Վեհափառ Հայրապետին ողջերթ մաղթելու համար ռադնավակայան էին եկել նաև Մոսկվայի Ռուսաց Պատրիարքարանի ներկայացուցիչ, Պատրիարքարանի զործերի կառավարիչ ավագ քահանա Ն. Ֆ. Կուլիցկին, Մոսկվայում Անտիոքի վանատան վանահայր զերապատիվ Տ. Անդրեոսի եպիսկոպոս Վասիլին, ՍՍՄՄ Միևիստորներին Սովետին կից Կրոնական պաշտամունքների զործերի խորհրդի նախագահ

տեղակալ Վ. Ի. Գոստեր և Հայկական ՍՍՄ Միևիստորներին Սովետին կից Հայ եկեղեցու զործերի խորհրդի նախագահ Հ. Գ. Գրիգորյանը:

Փետրվարի 10-ին, ուրբաթ օրը, երեկոյան ժամը 8-ն անց 30 րոպեին Փարիզի Օրլիի օդանավակայանը ժամանեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոս Տ. Տ. Վազգեն Ա:

Վեհափառ Հայրին դիմավորելու համար ռադնավակայանում սպասում էին Արևմտյան եվրոպայի և Փարիզի հայ ժողովրդի հոգևոր առաջնորդ և Կաթողիկոսական պատվիրակ զերաշնորհ Տ. Անրոմբե եպիսկոպոս Մանուկյանը, Ռուս Օրթոդոքս եկեղեցու, սովետական հյուպատոսարանի ներկայացուցիչները, Փարիզի հայ եկեղեցու վարչության և հոգաբարձության անդամները, Գաղթականական գրասենյակի վարիչը, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության, Կարմիր խաչի, Գարոցասեր տիկնանց միության և ուրիշ հայ կազմակերպությունների, «Հառաչ», «Խիման» թերթերի ներկայացուցիչները և բազմաթիվ հայեր:

Ողջունից հետո Վեհափառը մեծ շքերթով ռադնավակայանից մեկնեց Փարիզի Ս. Հովհաննես Մկրտչի հայ եկեղեցու եկեղեցում հայ հավատացյալների խոռոհ բազմության հետ ներկա էին զանազան կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, որոնց թվում

Ֆրանսիայի հայ կաթողիկոսների առաջնորդ Տ. Կարապետ ծայրագույն վարդապետ Ամատունին, Մուրատ-Ռաֆայելյան վարժարանի տեսուչ Հ. Սերովբե վարդապետ Ավագյանը, Ս. Խաչ եկեղեցու հոգաբարձության անդամները, Որբախնամ միության և Փարիզի հայկական բոլոր կաղմակերպությունների ներկայացուցիչները։ Վեհափառ Հայրապետի զալուստը ողջունեց Արևմտյան Եվրոպայի հայոց առաջնորդ Տ. Սերովբե եպիսկոպոսը։

Սերովբե սրբազանի խոսքից հետո Վեհափառ Հայրապետը գոհունակությամբ հայտնեց ֆրանսա-հայությանը և նրա բոլոր գործիչներին։

Փետրվարի 11-ին զիշերվա ժամը 11-ին

վր և պաշտոնական անձինք՝ Լիրանանի Հանրապետության Նախագահի արարողապետ պ. Ժորժ Հայմարին, Սովետական Միության Լիրանանի գեսպան Ս. Պ. Կիկտեր, Լիրանանի վարչապետի կողմից պ. Ֆերիզ Հաբիրը, Արտաքին գործերի մինիստրության կողմից պ. Ռոբեր Խըլլազ, փոստ-հեռագրական մինիստր պ. Քազիմ Խալիլ, նախկին վարչապետ պ. Սամի բեկ Սուհ, նախկին մինիստր պ. Ռաշիդ Բեյդուն, Լեոնալիրանանի կառավարիչը, հայ եկեղեցականներից — Կիլիկիայի Կաթողիկոսական տեղապահ գերաշնորհ Տ. Խորեն եպիսկոպոսը, Երուսաղեմի Պատրիարքական տեղապահ գերաշնորհ Տ. Եղիշե արքեպիսկոպոսը, Հալիպի ա-

ԲԱԶՄԱՀԱԶԱՐ ԺԱՌՈՎՈՒՄԻՐ ԲԵՅՐՈՒՄԻ ԽԱՆԻՆԻ ՕՒԱՆԱՎԱԿԱՅԱՆՈՒՄ ՍՊԱՍՈՒՄ Է ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

Վեհափառ Կաթողիկոսը Փարիզից մեկնեց Բեյրութ։ Վեհափառ Հայրապետի շքախմբին միացան գերաշնորհ Տ. Սերովբե եպիսկոպոսը և Անթիլիասի միարանության անդամ բարեշնորհ Տ. Արտակ վարդապետը։

Փետրվարի 12-ին ցերեկվա ժամը 12-ին Վեհափառ Հայրապետը հասավ Բեյրութ։ Օդանավակայանում սպասող բաղձահաղար ժողովուրդը Վեհափառ Հայրապետին ցույց տվեց աննախընթաց և խանդավառ ընդունելություն։ Այստեղ Վեհափառ Հայրապետին սղջունում են ընդունելության հանձնաժողո-

առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Զարեհ եպիսկոպոսը, Կիպրոսի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Ղեոնդ եպիսկոպոսը, Դամասկոսի թեմի Կաթողիկոսական փոխանորդ գերաշնորհ Տ. Շավարշ եպիսկոպոսը, Հյուսիսային Ամերիկայի հայոց Արևելյան թեմի նախկին առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Տիրան արքեպիսկոպոսը, Կարդինալ Աղաջանյանի կողմից գերապայծառ Սահակ եպիսկոպոս Կողյանը, օրթոդոքս պատրիարք գերապատիվ Սեբրիոսը, հույն օրթոդոքս պատրիարքի ներկայացուցիչները, Լիրանանի Հանրապետու-

Քյան մյուսների ներկայացուցիչը և Գամբը-
լիի առաջնորդական փոխադրող Ս. Տաճատ
ճայրադույն վարդապետը, Կիլիկիայի Կա-
թոլիկոսության զիվանապետ Ս. Շաճե վար-
դապետը, Երուսաղեմի տղարանի տեսուչ
Ս. Զավեն վարդապետը, Հոգեշնորհ Ս. Գնեյ
վարդապետը, Արտակ արեղան և ուրիշ արե-
ղաներ ու քահանաներ:

Արատանմիցին ողջույնի խոսքեր, որոնց
հակիրճ պատասխանը տալուց հետո Վեհա-
փառ Հայրապետը օգանավականից առաջ-
նորդից զեպի Անթիլիաս, Մեծի Տանն Կի-
լիկիո հայոց Կաթողիկոսարանը: Հայրապե-
տական շքերթին հետևում էին 2.000-ից

ցավ Կաթողիկոսարանից, Աղահամբույրը
անեց երկար ժամեր:

Այնուհետև տեղի ունեցան պաշտոնական
ալյեկոթյուններ Վեհափառ Կաթողիկոսին:
Փետրվարի 13-ին ժամը 11-ին Վեհափառ
Հայրապետը ալյեկոթյուն տվավ Լիրանանի
Հանրապետության Նախագահ պ. Քամիլ
Շամունին: Վեհափառ Կաթողիկոսը Նախա-
գահական պալատում ընդունվեց զինվորա-
կան պատիվներով:

Նույն օրը Վեհափառը ալյեկոթյուն տվավ
Բեյրութի սովետական դեսպանին:

Նույն օրը Ամենայն Հայոց Վեհափառ
Կաթողիկոս Ս. Տ. Վաղգեն Ա-ի հետ տեսակ-

ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԲԵՅՐՈՒԹԻ ԷԱԼԿԵՆ ՕԴԱՆԱՎԱԿԱՆԱՆՈՒՄ ԻՆՔՆԱՑՈՒԹՅ ԴՈՒՐՈՒ ԳԱՆՈՎ
ՕՐՀՆՈՒՄ Է ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ

ավելի ինքնաշարժներ, ինչպես և բազմա-
թիվ հեծանվորդներ և մոտոցիկլիստներ:

Վեհափառ Կաթողիկոսը բազմահազար
ժողովրդի սրառազին ողջույնների և ցնծու-
թյան աղաղակների տակ մոտավ Տաճար: Նու-
րին Վեհափառության դալուստը շնորհավո-
րեց Կիլիկիայի Կաթողիկոսական տեղապահ
զերաշնորհ Ս. Խորեն եպիսկոպոսը: Վեհա-
փառ Հայրապետը շնորհավորական այս
խոսքին պատասխանեց օրհնությամբ:

Վեհափառ Հայրապետի Աջը համբուրելով
բազմահազար ժողովուրդը զոհ սրտով հեռա-

ցություն ունեցավ Լիրանանի Հանրապետու-
թյան արտաքին գործերի մինիստր պ. Սելիմ
Լահուդը:

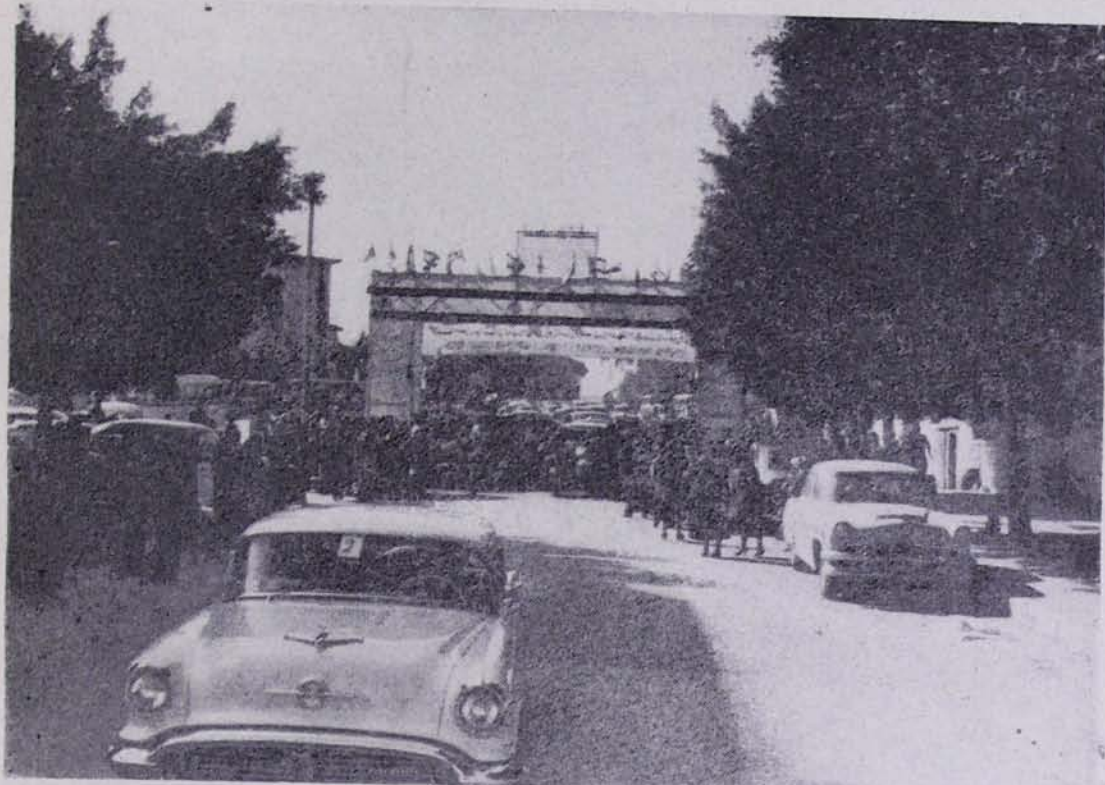
Նույն օրը երեկոյան ժամը 9-ն անց 30
րոպեին Անթիլիասի Կաթողիկոսարանում տե-
ղի ունեցավ եպիսկոպոսական խորհրդակ-
ցություն Վեհափառ Կաթողիկոսի նախագահ-
ությամբ: Այդ խորհրդակցությանը մաս-
նակցում էին Մեծի Տանն Կիլիկիո և Երու-
սաղեմի Աթոռների Տեղապահները, Երուսա-
ղեմից, Ամերիկայից, Եվրոպայից, Կիպրո-

սից Անթիլիաս ժամանած ևսլիակոպոսները, ինչպես և Անթիլիասի ևսլիակոպոսները:

Փետրվարի 14-ին առավոտյան ժամը 10-ին Անթիլիասի Կաթողիկոսարանի դահլիճում հավաքվեցին կաթողիկոսական ընտրության մասնակցող պատգամավորները: Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոս Ս. Տ. Վաղդեն Ա ողջունի խոսք ուղղեց բոլորին և տվեց իր հայրապետական օրհնությունները: Վեհափառ Հայրապետը մինչև Կահիրե մեկնելը գրառված էր պաշտոնական այցելություններով և ամեն օր ընդունում էր հասարակական կազմակերպությունների, զբաղ

աբական ժողովի ատենապետ պ. Հրանտ Նասիպյանի:

Վեհափառ Հայրապետին դիմավորելու էին ևկել Սուլեմական Միության Կահիրեում դեսպանության ներկայացուցիչները, Ալեքսանդրիայի հայ զաղովի պատվիրակությունը գլխավորությամբ Ալեքսանդրիայի քաղաքական ժողովի ատենապետ պ. Մարտիկ Զարրհանյանի, հոգաբարձական մարմիններ, մամուլի ներկայացուցիչներ, Կահիրեի հայ կազմակերպությունների և մշակութային ու այլ հաստատությունների անդամներ և ժողովրդի խումբ բազմություն:

Ի ՊԱՏԻՎ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԿԱԹՈՒՅՎԱՄ ԶԱՂԹԱԿԱՆ ԿԱԿԱՐ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՃԱՆԱԳԱՐՇԻՆ

րուցական, ևկեղեցական մարմինների և ժողովրդի խումբ բազմության:

Փետրվարի 20-ին, առավոտյան ժամը 7-ին Վեհափառ Հայրապետը իր շքախմբով մեկնեց Կահիրե: Առավոտյան ժամը 9-ն անց 56 րոպեին ինքնաթիռը վայրէջք կատարեց Կահիրեի միջազգային օդանավակայանում: Այստեղ Վեհափառ Հյուրին սպասում էր հինավուրց մայրաքաղաքի հայրենակարոտ խումբ հայ բազմությունը գլխավորությամբ Եգիպտոսի հայոց առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Մամրեի արքեպիսկոպոսի և Կահիրեի քա-

Րումն ծափահարությունների և խնդության բացազանջությունների տակ Վեհափառ Հայրապետը առաջնորդվեց դեպի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ հայ ևկեղեցին: Շքերթին մասնակցում էին հարյուրավոր ավտոմեքենաներ: Տաճարում Վեհափառին ողջունեց Եգիպտոսի հայոց առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Մամրեի արքեպիսկոպոսը: Վեհափառ Հայրապետը ողջունեց և օրհնեց ժողովրդին:

Փետրվարի 23-ին Վեհափառ Կաթողիկոսը այցելեց Գալուստյան և Նուպարյան ազգային վարժարանները և ապա Կահիրեից

մեկնեց Ալեքսանդրիա: Տեղի ունեցավ խանդավառ ընդունելություն:

Փետրվարի 24-ին Վեհափառ Հայրապետը նախագահեց առաջնության «Արեւադար»-ի և երեկոյան «Նեկեցե»-ի արարողություններին և քարոզեց ու օրհնեց հավատացյալ ժողովրդին: Ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի երեկոյան Սեպիկ սրահում տեղի ունեցավ շրեղ հաշկերույթի հասարակական կազմակերպությունների և հոծ բաղմունքյան ներկայությամբ: Վեհափառ Հայրապետը զգացված ելույթ ունեցավ հրամեշտի խոսքով:

Փետրվարի 25-ին առաջնության ժամը 8-ն անց 30 րոպեին Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսը Ալեքսանդրիայից ժամանեց Կահիրե:

Փետրվարի 26-ին Կահիրեի Հայոց Մայր

մանատունը և նորակառույց մատուռը և օրհնեց Մարտյան ամուսիններին, որոնց նվիրատվությամբ կառուցված է այդ սրբավայրը:

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոս Տ. Տ. Վազգեն Ա. փետրվարի 29-ին կեսօրվա ժամը 12-ն անց 15 րոպեին տեսակցություն ունեցավ եղիպատոսի Հանրապետության նախագահ պ. Կամալ Արզեկ Նասերի հետ:

Վեհափառ Հայրապետի հեռագրական կարգադրությամբ մարտի 2-ին Կահիրե ժամանեցին Քյուրքիայի Հայոց պատրիարքը, Անթիլիասի, Երուսաղեմի, Ամերիկայի և Եվրոպայի հայ եպիսկոպոսները մասնակցելու եպիսկոպոսական ժողովին:

Մարտի 4-ին, կիրակի, Կահիրեի Հայոց եկեղեցում Վեհափառը ներկա եղավ սուրբ

ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԼԻՔԱՆԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԿԱՀ Պ. ՔԱՄԻԼ ՆԱՍԵՐԻ
ՄԱՏ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՊԱՍԿԱՏՈՒ ՇՐԶԱՊԱՏՎԱԾ ԻՐ ՇԲԱՆՄԲՈՎ

եկեղեցում հանդիսավոր սուրբ պատարագ մատուցեց և քարոզեց Վեհափառ Կաթողիկոսը: Կեսօրից հետո ժամը 6-ին Վեհափառը նախագահեց Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության շրեղ թեյասեղանին, որը նվիրված էր երեսուներեք վեհափառ անդամների վկայականների հանդիսավոր բաշխմանը: Վերջում խոսք առավ Վեհափառը և օրհնեց բոլորին:

Փետրվարի 28-ին Նորին Ս. Օծույթունը այցելեց Ալեքսանդրիայի Հայոց նոր գերեզ-

պատարագին: Քարոզեց պատրիարք ամենապատիվ Տ. Գարեգին արքեպիսկոպոսը:

Մարտի 5-ին առաջնության ժամը 12-ին Կահիրեի Հայոց առաջնորդարանի մեծ դահլիճում բացվեց եպիսկոպոսական ժողովը, որ ունեցավ ութ նիստ և տևեց մարտի 5-ից մինչև 8-ը: Ժողովին նախագահում էր Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոս Տ. Տ. Վազգեն Ա. Մասնակցեցին Քյուրքիայի Հայոց ամենապատիվ պատրիարք Տ. Գարեգին արքեպիսկոպոսը, եպիսկոպոսները, Մեծի

Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսական Աթոռի տեղապահ՝ գերաշնորհ՝ Տ. Խորեն եպիսկոպոս Բարոյանը, Երուսաղեմի հայոց Պատրիարքական տեղապահ՝ գերաշնորհ՝ Տ. Եղիշե արքեպիսկոպոս Տերտերյանը, Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության նախկին տեղապահ՝ գերաշնորհ՝ Տ. Խաղ արքեպիսկոպոս Աջապահյանը, Եգիպտոսի հայոց առաջնորդ գերաշնորհ՝ Տ. Մամբրե արքեպիսկոպոս Սիրունյանը, Հյուսիսային Ամերիկայի հայոց Արևելյան թեմի առաջնորդ գերաշնորհ՝ Տ. Մամբրե արքեպիսկոպոս Գալֆայանը, Երուսաղեմի Առաքելական Աթոռի եպիսկոպոսներից գերաշնորհ՝ Տ. Սուրեն եպիսկոպոս Քեմհամյանը, գերաշնորհ՝ Տ. Հայկազուն և-

պատվիրակ գերաշնորհ՝ Տ. Սերովբե եպիսկոպոս Մանուկյանը, Վրաստանի հայոց առաջնորդ գերաշնորհ՝ Տ. Վարդան եպիսկոպոս Տեր-Սահակյանը, Կալիֆորնիայի հայոց առաջնորդ գերաշնորհ՝ Տ. Շնորհք եպիսկոպոս Գալստյանը: Ժողովի ատենապետ նշանակվեց գերաշնորհ՝ Տ. Շնորհք եպիսկոպոսը: Մարտի 9-ին եպիսկոպոսական ժողովն ավարտեց իր աշխատանքները և եպիսկոպոսները Կահիրեից մեկնեցին իրենց պաշտոնավայրերը:

Մարտի 11-ին և 12-ին Վեհափառ Հայրապետը, ընկերակցությամբ գերաշնորհ՝ Տ. Տ. Խաղ և Մամբրե արքեպիսկոպոսների, Դերենիկ եպիսկոպոսի, բարեշնորհ՝ Տ. Հմայակ

ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՄԵԿԵՆՈՒՄ Է ԲԵՅՐՈՒԹԻ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀՅՈՒՊԱՏՈՍԱՐԱՆԻՑ

պիսկոպոս Արքահամյանը, գերաշնորհ՝ Տ. Պարգե եպիսկոպոս Վրթանեսյանը և գերաշնորհ՝ Տ. Հայրիկ եպիսկոպոս Ասլանյանը, Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության եպիսկոպոսներից Դպրեվանքի տեսուչ գերաշնորհ՝ Տ. Դերենիկ եպիսկոպոս Փոլատյանը, Դամասկոսի թեմի Կաթողիկոսական պատվիրակ գերաշնորհ՝ Տ. Շավարշ եպիսկոպոս Գույումճյանը, Կիպրոսի առաջնորդ գերաշնորհ՝ Տ. Ղեոնդ եպիսկոպոս Չեպեյանը, Արևմտյան եվրոպայի Հայրապետական

վարդապետի, այցելեց Լուբսորի եգիպտական հնությունները և փարավոնների դամբարանները:

Մարտի 14-ին Վեհափառ նախագահեց «Արևազար»-ի արարողության և քարուղեց:

Մարտի 18-ին Վեհափառ Հայրապետը Կահիրեից մեկնեց Հռոմ: Օդանավակայանում նորին Վեհափառությանը ողջերթ մաղթեց հոգևորականությունը և ժողովրդի խոռոն բազմությունը: Հռոմի օդանավակայանում Վեհափառ Հայրապետին դիմավորեցին

Հոռմում Սովետական Միության ղեկավարության ներկայացուցիչները, ինչպես և Միլանոյի Հայ համայնքի ներկայացուցիչները՝ պ. պ. Երվանդ Հյուսիսյան, Շալճյան և Ալեքսանյան:

Մարտի 22-ին Վեհափառ Հայրապետը շրախմբով մեկնեց դեպի Միլանո քաղաքը: Օդանավակայանում նորին Վեհափառությանը դիմավորեց տեղական հայ զաղութի ներկայացուցիչների մեծ խումբ, ինչպես և Վենետիկի Ս. Ղազար կղզու հայ Մխիթարյան միաբանության ներկայացուցիչ հայր Եզրա Բեճիկյանը, որը Վենետիկից մեկնել էր հատուկ այդ նպատակի համար:

Մարտի 24-ին տեղի ունեցավ պաշտոնական հաշկերույթ ի պատիվ նորին Վեհափառության Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հաշկերույթը կազմակերպել էին Միլանոյի հայկական բողոք կազմակերպությունների վարչությունները: Վեհափառ Հայրապետին ողջունի ջերմ խոսք ասացին վարչությունների ներկայացուցիչները, որոնց պատասխանեց Վեհափառ Հայրապետը:

Մարտի 25-ին Վեհափառ Կաթողիկոսը իր շրախմբով և ընկերակցությամբ պ. Երվանդ Հյուսիսյանի աչքերից Կոմո քաղաքը և մի քանի ժամ հյուր եղավ հայ ազգային բարերար պ. Օննիկ Մանուկյանի ընտանեկան

ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԿԱԶԻՐՆՈՒՄ.

ՉԱԽԻՑ՝ ԹՅՈՒՐԲԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԱՐՔ Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՓՈՍ ԵԱԶԱՏՐՅԱՆ,
ԱԶԻՑ՝ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅՆՐԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ Տ. ՄԱՄԲՐԵ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՓՈՍ ՍԻՐՈՒՆՅԱՆ.

Մարտի 23-ին Վեհափառ Կաթողիկոսն ընդունեց Միլանի հայ զաղութի կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին՝ եկեղեցական հոգաբարձուներին, հայ զաղութի վարչությանը, տիկնանց բարեսիրական միությանը, մշակութային միությանը, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միությանը և «Հայ տուն»-ի վարչության ու երիտասարդական միության ներկայացուցիչներին:

Հարկի տակ: Երեկոյան Վեհափառ Հայրապետը ներկա եղավ թեյասեղանին, որ կազմակերպել էր Միլանոյի հայ ամբողջ զաղութը: Արտասանվեցին ողջունի սրտառու խոսքեր, որոնց պատասխանեց Վեհափառ Հայրապետը ծանոթացնելով Հայ Եկեղեցու և Մայր Աթոռի կեցության հետ:

Մարտի 26-ին Վեհափառ Հայրապետը ժամանեց Վենետիկ: Նորին Վեհափառության

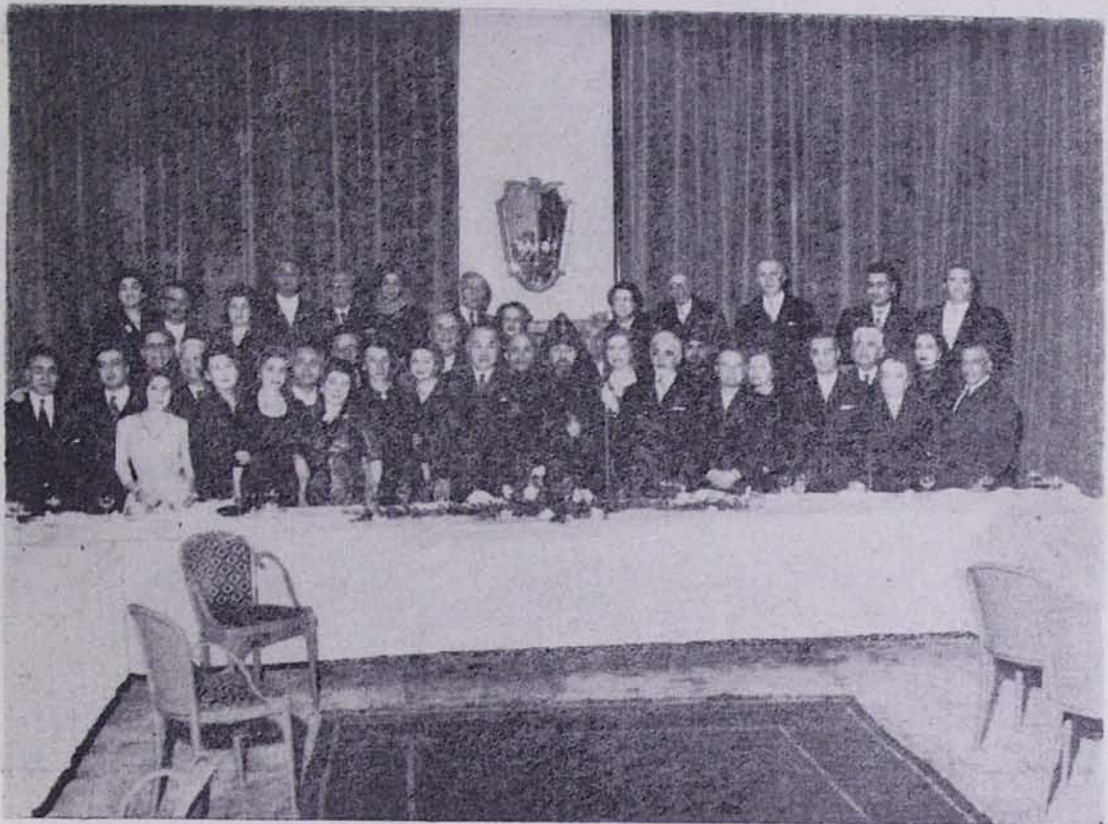
նր հանդիսավոր ընդունելություն ցույց տվին Ս. Ղազարի Մխիթարյան միաբանության ներկայացուցիչները՝ հայր եղիա Բեճիկյան, հայր Սահակ Տեր-Մովսեսյան և հայր Ներսես Տեր-Ներսեսյան։ Նույն օրը Նորին Վեհափառությունը այցելեց Ս. Ղազարի Մխիթարյան միաբանությանը։ Վեհափառ Կաթողիկոսին ընդունեց վանքի ամբողջ միաբանությունը գլխավորությամբ միաբանության ընդհանուր արքայնոր տեղակալի։ Տեղի ունեցավ հանդիսավոր ճաշկերույթ, որի ժամանակ ողջույնի խոսք ասացին միաբանության անդամները։ Վեհափառ Հայրապետը

բապեա վարժարանի աշակերտության։ Վեհափառ Հայրապետը երեկոյան մեկնեց Միլանո։

Մարտի 28-ին Վեհափառ Հայրապետին այցելեցին Միլանոյի գաղութի ներկայացուցիչները, որոնց մեջ մեծանուն հայ նկարիչ Շիրվանը։

Մարտի 29-ին Նորին Վեհափառությունը մեկնեց Փարիզ։ Օդանավակայանում դիմավորեց խումբ բաղմունքով։ Վեհափառ Հայրապետը ի պատասխան ժողովրդի ողջույնի օրհնեց բաղմունքներ։

Մարտի 30-ին Վեհափառ Հայրապետը

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՇՐՋԱՊԱՏՎԱՄ ՄԻԼԱՆՈՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՎ

պատասխան խոսքի մեջ զոհունակություն հայտնեց ջերմ զգացմունքների ու բաղձանքների նկատմամբ։

Մարտի 27-ին Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսն այցելեց Մուրատ-Ռաֆայելյան վարժարանը. տեղի ունեցավ պատշաճ ընդունելություն վարժարանի վարչության կողմից, և ի պատիվ Վեհափառ հյուրի տրվեց հանդիսավոր ճաշկերույթ, որի ընթացքում ողջվեցին ավուր պատշաճի ճառեր, որոնց պատասխանեց Վեհափառ Կաթողիկոսը ազգու խոսքով, քի խոսքն ուղղելով մասնավոր

նախագահեց Ավագ ուրբաթի թաղման հանդիսավոր արարողություններին։ Շաբաթ երեկո Ճրագալույցին պատարագիչ էր Վեհափառ Հայրապետի գավաղանակիր բարեշնորհ Տ. Պարզե արևդա Գեորգյանը։ Պատարագի ընթացքում քարոզեց Փարիզի առաջնորդ և Արևմտյան եվրոպայի հայոց Հայրապետական պատվիրակ գերաշնորհ Տ. Սերովբե հպիսկոպոս Մանուկյանը։

Ապրիլի 1-ին, Ս. Զատիկի օրը, տեղի ունեցավ հանդիսավոր պատարագ։ Պատարագը մատուցեց Վեհափառ Հայրապետը։ Պա-

աարադին ներկա էր շուրջ 3.000 հոգուց բաղկացած խոտն բազմություն: Երգում էր երգչախումբը՝ զեկախարսթյամբ ու: Արա Պարթևյանի: Պատարագից հետո ողջ ժողովուրդը համարութեց Վեհափառ Հայրապետի Աջր: Աջահամրույրը տեղեց երկար:

Ապրիլի 3-ին Վեհափառ Հայրապետը իր շքախմբով և ուղեկցությամբ գերաշնորհ՝ Տ. Մերտվրե Կաթողիկոսի և ազգային-եկեղեցական իշխանության ղեկավարների աշցելեց անձանով գինվորի գերեզմանին: Խոտն բազմության և Փարիզի գինվորական վարչության ներկայությամբ նորին Վեհափառու-

յոց եկեղեցում: Վեհափառ Հայրապետը բարոյ խոսեց խոտն բազմության ներկայությամբ:

Ապրիլի 5-ին ցերեկվա ժամը 1-ին տեղի ունեցավ ընդունելություն և հաշկերույթ, որ ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի կազմակերպեց Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միությունը: Վեհափառ Կաթողիկոսը հանդիսավոր խոսքի մեջ վեր հանեց Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության ազգօգուտ գործունեությունը: Նույն օրը, ժամը 5-ն անց 30 ժողովին Վեհափառին ընդունեց Ֆրանսիական Հանրապետու-

ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏՐ՝ ՎԵՆԵՏԻԱԻ ՄՈՒՐԼՏ-ՌԱՅԱՅԵՆՅԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԳՈՍԱՆՈՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ ՀԵՏ

թյունը պսակ դրեց անձանով գինվորի գերեզմանին: Հանդեսին ներկա էին և Վեհափառ Հայրապետին ողջունեցին Փարիզի գինվորական հրամանատարը և բաղաբաղեալության ներկայացուցիչը: Վեհափառին տրբվեցին գինվորական պատիվներ:

Ապրիլի 4-ին Վեհափառ Կաթողիկոսը Փարիզի հայոց առաջնորդարանում ընդունեց թերթերի թղթակիցներին ու զանազան հիմնարկությունների ներկայացուցիչներին: Նույն օրը երեկոյան ժամը 8-ին տեղի ունեցավ եկեղեցական արարողություն Ալֆորվիլի հա-

թյան Արտաքին Գործերի Մինիստր պ. Բրիստիան Պրենոն: Երեկոյան ժամը 9-ին տեղի ունեցավ հանդիսավոր հաշկերույթ ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի: Ճաշկերույթին, որ կազմակերպել էին Փարիզի հայ եկեղեցական կազմակերպությունները, ներկա էր 500 հոգի: Վեհափառ Հայրապետը ունեցավ կարևոր և զեղեցիկ Նշույթ, որ տեղեց մեկ ժամ:

Ապրիլի 6-ին, ցերեկվա ժամը 11-ին տեղի ունեցավ պաշտոնական ընդունելություն Հայկական թանգարանում ի պատիվ Վե-

հափառ Կաթողիկոսի: Ընդունելությունը ներկա էին Սովետական Միության Փարիզում դեսպան պ. Վինոգրադովը, Ֆրանսիական կառավարության բարձրաստիճան պաշտոնյաներ և օտար պետությունների դեսպաններ: Ողջունի խոսք ասացին պ. պ. Նուրհան Ֆրենկյանը և փաստաբան Հակոբյանը: Վեհափառ Հայրապետը շնորհակալություն հայտնեց ներկա գտնվողներին և խոսեց Ֆրանս-հայկական կուլտուրական կապերի մասին: Կեսօրից հետո Վեհափառն այցելեց Վերսալի պալատը:

տեղի ունեցավ հանդիսավոր սուրբ պատարագ ներկայությամբ բազմահազար ժողովրդի: Պատարագեց և քարոզեց Վեհափառ Հայրապետը: Նրդչախմբին ղեկավարում էր պ. Վարդան Սարգսյանը: Ժամը 3-ին կազմակերպվեց հաշկերույթի պատիվ Նորին Սրբություն Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսի: Արտասանվեցին ողջունի ճառեր ուղղված Վեհափառ Հայրապետին, որն իր պատասխան խոսքով օրհնեց բոլոր ներկաներին:

Ապրիլի 9-ին Վեհափառ Կաթողիկոսը ըն-

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՐ ՎԵՆԵՏԻԱ ԺՈՌԱՏ-ՌԱԶԱՅԵԼՅԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ

Ապրիլի 7-ին Նորին Վեհափառությունը Փարիզից մեկնեց Մարսել: Օդանավակայանում տեղի ունեցավ խանդավառ դիմավորություն Վեհափառ Հյուրին: Վեհափառ Հայրապետը խոսեց բազմության ուղեկցությամբ ժամանեց Մարսելի հայոց եկեղեցին, որտեղ սպասում էր հոծ բազմություն: Տեղի ունեցավ հանդիսավոր ժամերգություն, որից հետո ժողովուրդը համրուրեց Վեհափառ Կաթողիկոսի Աջը: Կեսօրից հետո Նորին Վեհափառություն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը ծաղկեպսակ դրեց Մարսելի հերոսների հուշարձանին:

Ապրիլի 8-ին Պրադոյի հայոց եկեղեցում

գունեց հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին և ժողովրդին: Նրեկոյան ժամը 9-ին տեղի ունեցավ հանդիսավոր հավաքույթ, որ կազմակերպել էր Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միությունը: Հավաքույթին ներկա էին նաև Մարսելի նահանգապետը, Կաթոլիկ եկեղեցու Մարսելի արքեպիսկոպոսը, ինչպես և բազմաթիվներ: Արտասանված ողջունի ճառերին պատասխանեց Վեհափառ Հայրապետը:

Ապրիլի 10-ին Նորին Ս. Օծությունը գնացքով մեկնեց դեպի Լիոն քաղաքը: Ծանապարհին, Վալանսի կայարանում հայ դա-

զուրկ ցույց տվեց Վեհափառ Հովվապետին խանդավառ դիմավորություն: Ժամը 4-ին Վեհափառ Հայրապետը հասավ Լիոն քաղաքը, այցելեց հայոց հին եկեղեցին և նոր կառուցվող եկեղեցին: Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը մասնավոր մեքենայով ուղևորվեց ղեպի մոտակա Դեսին քաղաքը, որտեղ ապրող մեծ թվով հայությունն սպասում էր եկեղեցուն: Տեղի ունեցավ եկեղեցական արարողություն: Երեկոյան ժամը 9-ին Լիոնի մեծագույն դահլիճում 5.000 հոգուց բաղկացած բազմություն անաչ խոսեց Վեհափառ Հայրապետը:

Ապրիլի 11-ին Վեհափառ ժամանեց Փարիզ, իսկ 12-ին Փարիզից օդանավով հասավ Լոնդոն: Լոնդոնի օդանավակայանում նորին Վեհափառությանը դիմավորեցին Սովետական դեսպանության ներկայացուցիչը, Լոնդոնի Հայրապետական պատվիրակ գերաշնորհ Տ. Պսակ եպիսկոպոս Թումայանը, Քենտրերիի արքեպիսկոպոսի ներկայացուցիչ Լոնդոնի անդիկան եպիսկոպոսը, Լոնդոնի հայ գաղութի ներկայացուցիչներ՝ Պ. Սարգիս Քյուրքճյանը և ուրիշները, ռուսական պրավոսլավ, հունական և մալարար հոգևորականության ներկայացուցիչները և ժողովուրդը: Վեհափառ Կաթողիկոսն առաջնորդվեց եկեղեցի, որտեղ եկեղեցական կարճատև արարողությունից հետո Վեհափառ Հայրապետը դիմեց ժողովրդին ողջունի և օրհնության խոսքով: Ժամը 7-ն անց 30 ռուպլին Վեհափառ Կաթողիկոսը ուղեկցությամբ գերաշնորհ Տ. Տ. Սերուբե և Պսակ եպիսկոպոսների, բարեշնորհ Տ. Պարգև արքեպիսկոպոսի և ղեկավարակառույցի, Հայկ Առաքելյանի առաջնորդվեց Լամբեթ պալատ. այստեղ նորին Վեհափառությանն ընդունեց Քենտրերիի արքեպիսկոպոս Զեմֆրի Յիշերը: Վեհափառ Հայրապետը Լամբեթ պալատում մնաց 4 օր որպես Քենտրերիի արքեպիսկոպոսի անձնական հյուրը:

Ապրիլի 13-ին Վեհափառ Հայրապետը հատուկ տեսակցություն ունեցավ պ. Նուպար Կյուպենկյանի հետ: Կեսօրից հետո Լամբեթ պալատում մասնավոր տեսակցություն ունեցավ Չեչեստրի անդիկան եպիսկոպոսի հետ, իսկ ժամը 5-ն անց 30 ռուպլին նույն պալատում տեղի ունեցավ մեծ ընդունելություն ի պատիվ Վեհափառ Կաթողիկոսի. ընդունելությունը կազմակերպել էին Քենտրերիի արքեպիսկոպոսը և Նիկիական կրոնական ընկերությունը: Ընդունելությանը ներկա էին բազմաթիվ պետական պաշտոնյաներ՝ Սովետական Միության դեսպան Մալիկը, օտարերկրյա դեսպաններ, մտավորականներ, օտար եկեղեցիների ներկայացուցիչներ, եպիսկոպոսներ և այլ բարձրաստի-

ճան հոգևորականներ: Ավուր պատշաճ խոսք ասացին Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսը և Քենտրերիի արքեպիսկոպոսը: Ժամը 6-ն անց 30 ռուպլին Ս. Գրոց ընկերության պալատի մեջ տեղի ունեցավ ընդունելություն և ճաշկերույթ ի պատիվ Վեհափառ Կաթողիկոսի: Ողջունի խոսք ասաց նախագահ Էդվարդ Կլարկը: Պատասխան ճառով հանդես եկավ Վեհափառ Հայրապետը:

Ապրիլի 14-ին Վեհափառ Կաթողիկոսը այցելեց Նաշոմ վանքը, որ գտնվում է Լոնդոնից մեկ ժամ հեռավորության վրա: Վեհափառ Հայրապետին ընդունեց Լանկաստրի եպիսկոպոսը: Ժամը 5-ին տեղի ունեցավ հանդիսավոր արարողություն ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի Լոնդոնի Ուեստմինստերի Մայր Տաճարում: Հանդիսավոր խոսք ասացին Վեհափառ Կաթողիկոսը և Մայր Տաճարի եպիսկոպոսը: Արարողությունը վերջացավ Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով:

Ապրիլի 15-ին Լոնդոնի հայոց եկեղեցում տեղի ունեցավ հանդիսավոր պատարագ: Պատարագեց և քարոզեց Վեհափառ Կաթողիկոսը: Պատարագին ներկա էր իր շքանմբով Քենտրերիի արքեպիսկոպոսը: Այդ դիշի Լամբեթի պալատում տեղի ունեցավ փարիզահայ հայտնի երաժիշտ Պ. Ռաֆֆի Պետրոսյանի դաշնամուրի համերգը:

Ապրիլի 17-ին Վեհափառ Հայրապետը պաշտոնապես այցելեց Սովետական Միության դեսպան պ. Մալիկին:

Ապրիլի 18-ին Վեհափառ Կաթողիկոսը շքանմբով այցելեց Քենտրերիի Մայր Տաճար, որ գտնվում է Լոնդոնից երեք ժամ հեռավորության վրա: Նորին Վեհափառությանն ընդունեց Մայր Տաճարի ավագերից Հյուլետ Զոնսոնը: Տեղի ունեցավ հանդիսավոր արարողություն ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի: Ծառեր փոխանակեցին Վեհափառ Հայրապետը և ավագերից Հյուլետ Զոնսոնը:

Ապրիլի 19-ի երեկոյան Քենդինկոտոն մեծ դահլիճում տեղի ունեցավ ճաշկերույթ ի պատիվ Վեհափառ Կաթողիկոսի: Գալակերույթը կազմակերպեց Լոնդոնի հայ գաղութը ղեկավարությամբ պ. Նուպար Կյուպենկյանի:

Ապրիլի 20-ին Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսին այցելեցին բազմաթիվ պատվիրակություններ և հյուրեր: Տեղի ունեցավ Արգարյան հիմնադրամի վարչության ժողովը:

Ապրիլի 21-ին Վեհափառ Հայրապետը մեկնեց Մանչեստր:

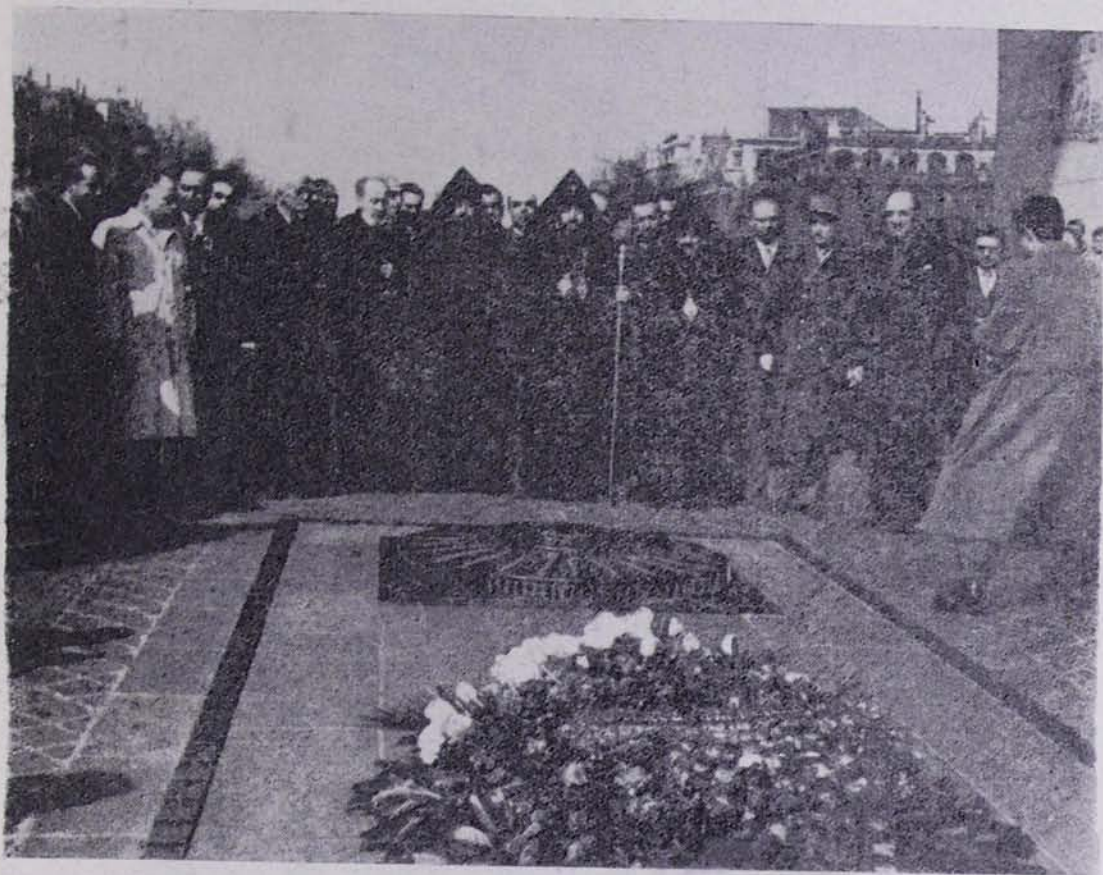
Ապրիլի 22-ին Վեհափառ Կաթողիկոսը հանդիսավոր պատարագ մատուցեց հայոց

և կեղեցում, Կեսօրին տեղի ունեցավ մեծ հաշկերությի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի կաղամակերպված հայ եկեղեցական խորհրդի և ամբողջ գաղութի կողմից՝ գլխավորությամբ պ. Մարքո Պարրճյանի և պ. Ներսես Կյուլպենկյանի։ Առաջարկվեցին բազմաթիվ բաժակաճառեր, որոնց պատասխանով հանդես եկավ Վեհափառ Կաթողիկոսը։ Ապրիլի 23-ին Վեհափառ Հայրապետը վերադարձավ Լոնդոն։

Ապրիլի 25-ին Նորին Վեհափառությունը ինքնաթիռով մեկնեց Լոնդոնից Փարիզ։ Օդանավակայանում Վեհափառ Հայրապետի ող-

Ապրիլի 26-ին Վեհափառ Հայրապետը այցելեց Պոդոս Նուարի կառույցած տունը հայ ուսանողության համար։ Հայ ուսանողությունը ցույց տվեց խանդավառ ընդունելություն, արտասանվեցին ողջույնի ջերմ ճաներ, որոնց պատասխանեց Վեհափառ Կաթողիկոսը։ Ժամը 5-ին Վեհափառ Հայրապետը զրույց ունեցավ զպրոցականների հետ, իսկ երեկոյան տեղի ունեցավ խորհրդակցություն եկեղեցական թեմական վարչությունների հետ։

Ապրիլի 27-ին Վեհափառ Կաթողիկոսը այցելեց Դպրոցատեր հայ տիկնանց միու-

ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏՐ ՓԱՐԻԶՈՒՄ ԾԱՂԵՊՍԱԿ Է ԳՆՈՒՄ ԱՆԾԱՆՈՐ ԶԻՆՎՈՐԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ ՎՐԱ

ջերթին ներկա եղան Սովետական դեսպանության ներկայացուցիչները, Քենտրերի շարքախնդուսի ներկայացուցիչը, պ. Նուպար Կյուլպենկյանը և ազգային մարմինների ղեկավարներ ու ներկայացուցիչներ։ Մեկնելուց առաջ Վեհափառ Հայրապետը իր գոհունակությունը հայտնեց և օրհնեց ներկա գտնվող հասարակության։ Երեկոյան ժամը 5-ին Վեհափառը հասավ Փարիզ։

Սյան աղջկանց վարժարանը և զրույցեց զպրոցականների հետ։ Ժամը 4-ին Նորին Վեհափառությունը այցելեց Մխիթարյանների Մուրատ-Ռաֆայելյան վարժարանը, որ զրույնվում է Սերում։ Տեղի ունեցավ խանդավառ ընդունելություն և հանդես։

Ապրիլի 28-ին Վեհափառ Հայրապետը ընդունեց Փարիզի հայ բժիշկների պատվիրակությունը։ Վեհափառը կեսօրից հետո

ալցելից Փարիզի Հայկական երկու ծերանոցները:

Ապրիլի 29-ին Վեհափառ Կաթողիկոսը ներկա եղավ Առնոլդիի Հայ եկեղեցու պատարագին և քարոզեց: Փարիզահայ աիկ-

Մայիսի 1-ին Վեհափառ Հայրապետը ընդունեց բազմաթիվ ալցելուներ:

Մայիսի 2-ին ժամը 6-ին Վեհափառ Կաթողիկոսն ալցելից Ֆրանսիական Հրանրապետության նախագահ պ. Ռենե Կոտիրն:

ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏՔ ԵՎ ՔԵՆՏՐԲԵՐԻԻ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԸ ԱՄՊՆՈՎԱՆՈՒ ՏԱԿ ԱՌԱՋՆՈՐԿՎՈՒՄ ԵՆ ԼՈՆԴՈՆԻ ՀԱՏՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

նանց միությունը ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի կազմակերպեց թիյասեղան:

Ապրիլի 30-ին Փարիզի Որբախնամ տիկնանց միությունը ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի կազմակերպեց թիյասեղան:

Մայիսի 3-ին Փարիզի Հայ մշակութային միությունը կազմակերպեց թիյասեղան ի պատիվ Վեհափառ Կաթողիկոսի: Նույն օրը երեկոյան ժամը 9-ին Փարիզի հայոց առաջնորդարանում տեղի ունեցավ հանդիպում

հայ գրողների և մամուլի աշխատակիցների հետ:

Մայիսի 4-ին Վեհափառ Կաթողիկոսն այցելեց Լուվրի թանգարանը: Երեկոյան առաջնորդարանում տեղի ունեցավ թեյասեղանի Վեհափառ Հայրապետի մեկնումի առթիվ:

Մայիսի 5-ին առավոտյան ժամը 9-ին Վեհափառ Հայրապետը Օրլիի օդանավակայանում հրաժեշտի խոսք ասելով օրհնեց Փարիզի հայ գաղութի ներկայացուցիչներին, որոնք եկել էին ողջերթի մաղթելու նորին Վեհափառության, և մեկնեց Մոսկվա:

Նույն օրը գիշերվա ժամը 11-ին Վեհափառ Հայրապետը հասավ Մոսկվայի Վնուկովո օդանավակայանը: Վեհափառ Կաթողիկոսին դիմուկորեցին ՍՍՌ Միության Մի-նիստրների Սովետին կից Կրոնական պաշտամունքների կոմիտեի նախագահի տեղակալ պ. Գոստեր, գերաշնորհ Տ. Սահակ եպիսկոպոսը, բարեշնորհ Տ. Մեսրոպ Արեղան, Տ. Խաչատուր քահանայն և բազմաթիվ հավատացյալներ:

Մայիսի 6-ին Վեհափառ Կաթողիկոսը ներկա եղավ Մոսկվայի հայոց նորարաց եկեղեցում մատուցված պատարագին և քարոզեց ներկա խումն բազմության:

Մայիսի 7-ին Վեհափառ Հայրապետը այցելեց ՍՍՌ Միության Մի-նիստրների Սովետին կից Կրոնական պաշտամունքների կոմիտեի նախագահ պ. Ի. Վ. Պոլյանսկուն:

Ամենայն Հայոց Մայրապետը Պատրիարք և Կաթողիկոս նորին Ս. Օծուկուն Տ. Տ. Վաղգեն Ա երեքամյա ուղևորությունից հետո մայիսի 19-ին վերադարձավ Մայր Աթոռ:

Վեհափառ Հայրապետին արժանավայել կերպով դիմավորելու համար Երևանի երկաթուղային կայարանն էր փութացել բազմահազար ժողովուրդ: Վեհափառ Հայրապետին դիմավորեցին Ս. Էջմիածնի Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամները, Հայկական ՍՍՌ Մի-նիստրների Սովետին կից Հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի անդամները, Հոգևոր Ընձարանի դասախոսական կազմը, Մայր Աթոռի ողջ միաբանությունը և պաշտոնեությունը, մայրաքաղաքի եկեղեցական խորհուրդները, քահանայական դասը, մամուլի ներկայացուցիչներ, թղթակիցներ, հասարակական գործիչներ:

Հետմիջօրեի ժամը 4-ն անց 40 րոպեին ժամանում է գնացքը Երևանի կայարան: Ակնկոծվում է ժողովրդական բազմությունը, բոլորի դեմքին ժպիտ է, ուրախություն և բարձր տրամադրություն:

Եվ ահա Վեհափառ... Թնդում է ծափահարությունների ուրախ որոտը, մինչ գնացքի լուսարաց պատուհանից Վեհափառ օրհնում է բոլորին: Գոհունակություն և ուրախություն կա նրա բարի աչքերում: Նա վերադառնում է Մայր Հայրենիք, Մայր Աթոռ ուրախ, գոհունակ և լավատես: Նրա սրտի մեջ բարախում է ողջ հայության սիրտը:

Գնացքից Վեհափառի հետ իջնում է Հայկական ՍՍՌ Մի-նիստրների Սովետին կից Հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ պ. Հրաչյա Գրիգորյանը:

Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամների պլանավորությամբ պաշտոնական դիմավորողների խումբը եկեղեցական ամբողջ դասի հետ մոտենում է Վեհափառին ի համբույր նրա Ս. Աջույն:

Խանդավառ ուրախության և ցնծության մեջ, ծափահարությունների, ծաղիկների և ժպիտների տակ Վեհափառ հանդիսավորապես առաջնորդվում է կայարանի կառավարական պաշտոնական ընդունելության դահլիճը, որտեղ Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի, միաբանության, Հոգևոր Ընձարանի դասախոսական կազմի և ուսանողության անունից միաբանության երիցագույն անդամ գերաշնորհ Տ. Վահան արքեպիսկոպոս Կոստանյանը սրտագին ողջունում է Վեհափառ Հայրապետին հետևյալ ճառով:

«Ծնորհագրող Ս. Հայրապետ:

Երեքամյա տքնաջան ճանապարհորդությունից հետո այսօր ողջամբ վերադարձաք հայության սիրտ՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին: Թույլ տվեք, Վեհափառ Տե՛ր, Ս. Էջմիածնի Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի, միաբանակից եղբայրներիս, Հոգևոր Ընձարանի ուսանողության, դասախոսական կազմի և Մայր Աթոռի ողջ աշխատավորության և անձամբ իմ կողմից խորին բերկրանքով շնորհավորել Սրբությանդ շնորհաբեր վերադարձը, որին սրտատրոփ և ակնդեմ սպասում էինք բոլորս, ինչպես և հավատացյալները:

Հավատում ենք, որ Ս. Օծուկանդ այցելությամբ Սփյուռքի հայությունը, որը դարերով բախտ չէր ունեցել տեսնելու իր եկեղեցու սիրեցյալ Հովնաթանին՝ Հայոց Ընդհանրական Հայրապետին, բախտ ունեցավ դարերի երազը իրականացած տեսնել: Հայրենաբաղձ, էջմիածնի կարոտը սրտին սեղմած, դարերի մշուշի

մեջ կյանքը մաշած, օտար հորիզոններում՝ դադիվաշխարհում գեղեցիկ հայր տեղացի է Աղզի ընտրյալին տեսնել, նրա շնորհարաշխ օծյալ Ս. Աջը համբուրել, նրա օրհնությունն ստանալ, նրա համերաշխության, միասնության խրախուսիչ ու հուժկու սիրտ խոսքը լսել, Այսօր այդ ես իրականացավ:

Ձեր հովիտական այցով, այսօր ավելի բան երբեք, ամրապնդվեց Մայր Հայրենիքի, Ս. Էջմիածնի և Սփյուռքի հայության սերտ կապը, համագործակցությունը և փոխըմբռնումը:

Քյանդ ծրագրած բոլոր աշխատանքները, Ձեր իսկ վերին հսկողությամբ և անմիջական մասնակցությամբ, մոտ ապագայում իրագործված տեսնել:

«Հրաշափառ Աստուած և միշտ բարեխնամող», Ս. Գրիգոր Լուսավորչի Գահակալի՝ Ս. Ս. Վաղգին Ա.-ի օծյալ ձեռքով պայծառացրու մեր Ս. Էջմիածինը: Պայծառացրու նաև մեր նորապսակ Հայրապետի կյանքն ու իշխանական զավաղանք, որպեսզի իր զահակությամբ ժամանակաշրջանում Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում է՛լ ավելի ծաղկի ու բարգավաճի հայ գիրն ու

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՏԱՐԱՆՈՒՄ

Վեհափառությանդ հայրական այցը դադուխահայության մեջ ամրապնդեց հավատ և սեր գեպի Միածնաէջ Լուսա խորան Ս. Էջմիածինն ու նրա արժանաբնտիր Գահակալը:

Սրբադնականատար Ս. Հայրապետ:

Մշտամոռն, աղոթելով Վեհիդ երկարակեցության և առողջության համար մաղթում ենք, որպեսզի Մայր Աթոռի վերաշինման, բարեկարգման, Հոգևոր Ճեմարանի ուսման մակարդակի բարձրացման ու կրոնա-բարոյական ասպարեզում Սրբու-

դրականությունը, գիտությունն ու արվեստը և դպրությունը:

Վեհափառ տե՛ր:

Գոչելով Մեսրոպ Թադևադյանի Հայրապետական օրհներգից «Ձերկարութիւն կենաց Հօրն մեր աստուածազգեաց, Շնորհեա Պետին մեր հարց որ զմեզ հովուէ...» հիասքանչ ու հոգեպարար փոսքերը թույլ տվեք հավաստել բոլորիս անայլալ սերն ու նվիրվածությունը հանդեպ յուսակերտ Ս. Էջմիածնի ու Ձերդ Սրբության և վերջստին մաղթել Ձեզ Ձեր հետագա հանրօգուտ

ծանր, սակայն հաճելի աշխատանքներում նորանոր հաջողություններ:

Համբուրելով Օծյալիզ շնորհաբաշխ Ս. Ալը՝ հայցում ենք Ձեր սրտագրուհ օրհնությունը ինչպես բոլորիս, այնպես և սփյուռքի մեր եղբայրների համար:

Քարի դալատյան այս սրտագին ողջունից հետո խոսեց Վեհափառ Հայրապետը, սփյուռքի հայրենակարոտ հայ ժողովրդի եղբայրական ողջուններն ու սերը հաղորդելով Մայր Հայրենիքի իր եղբայրներին, ծանրացավ Մայր Աթոռի հայ կյանքում կատարած բարոյական-հոգեոր, ազգային-եկեղեցական մեծ դերի և միջազգային նշանակության մասին, պատմեց, թե ամեն տեղ, հայ թե օտար շրջանակներում գտել է ջերմագին, անկեղծ ընդունելություն, պատմեց արտասահմանում պետական և եկեղեցական ակնաւոր գործիչների հետ իր ունեցած հանդիպումների մասին, և վերջում շնորհակալություն հայտնեց այս շատ ջերմ ու սրտագին ընդունելության համար, «որում կապասի անհամբեր», — ավելացրեց Վեհափառը գոհունակությամբ և ժպիտով:

Ապա նույն հանդիսավորությամբ դուրս դալով կայարանի կառավարական ընդունելության սրահից Վեհափառ Հայրապետին ցնծագին ջերմություններ և ծափահարությամբ զիմարեց կայարանի հրապարակում հավաքված բազմահազար ժողովուրդը:

Վեհափառը օրհնելով բոլոր ներկաներին, նստավ ինքնաշարժ ու շրջամբով, պաշտոնական ինքնաշարժների ուղեկցությամբ մեկնեց դեպի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին:

Ինքնաշարժների հանդիսավոր երթը անցավ Լենինի հրապարակով, Կառավարական տան առաջով, Հաղթանակի կամուրջի վրայով և ուղղվեցին վերջրեց դեպի Էջմիածին: Ծանապարհին մայրաքաղաքի բնակչությունը ջերմորեն ողջունում էր Վեհափառ Հայրապետին:

Պատմական Զվարթնոցի մոտ արդեն լրսվում էին Վաղարշապատի եկեղեցիների գանդերի ուրախ ողջանջները, մինչ մեքենաները թևթևությամբ սուրում էին ծաղկած արտերի, աշգիների, դաշտերի, գլգլացող առվակների միջով, Արարտաի հավերժական և սիրաշատ նայվածքի տակ դեպի Էջմիածին:

Տոնականորեն դարդարված է դարավոր ու պատմական հայ ժողովրդի Սրբություն Սըրբոց, Լուսո խորան Ս. Էջմիածնի վանքը: Ամեն կողմ ծաղիկ, կամար և բարի գալուստի անկեղծ ու սրտաբաց խոսքեր:

Հինավուրց վանքի արևելյան դարպասի առաջ, ուր կանգնել է մի գեղեցիկ կանաչապատ և ծաղկաշեն կամար, կանգ է առնում

ինքնաշարժների երկար շարանը, մինչ տոնական ցնծությամբ ողջանջում են Մայր Տաճարի զանգերը և Արարատյան դաշտով մեկ ավետում Վեհափառ Հայրապետի վերադարձի բարի ավետիսը: Վանքում հավաքվել է ուխտավորների, հավատացյալների մեծ բազմություն. շատերը եկել են հեռու շրջաններից, գյուղերից, ողջունելու Վեհափառ Հայրապետին:

Արևելյան դարպասի առաջ կազմվում է եկեղեցական հանդիսավոր թափոր: Վեհափառ Հայրապետը դ հատավորված՝ մտնում է հայրապետական ամպոնանու տակ, որը տանում են Գերագույն Հոգեպետ Խորհրդի չորս աշխարհական անդամները: Հնչում է «Հրաշափառ Աստուած» շարականը և խնկով ու աղոթքով, խաշով ու խաշվառով Մայր Տաճար է առաջնորդվում Վեհափառը: Լուսմ են մի պահ շարականներն ու աղոթքները... Վեհափառ Հայրապետը ծնրադիր Ս. Իջման սեղանի առաջ աղոթում է մեր մեծ վարդապետների հոգով ու հավատով... Ուրախության արցունք կա Վեհափառի աչքերում:

Մայր Տաճարը լույսերի և վերջալույսի շողերի տակ է: Տաճարը լիքն է ժողովրդի բազմությամբ: Սահակ սրբազանը բարի դալուստ է մաղթում Վեհափառին: Քար լույսություն է Տաճարում: «Փառք քեզ, Աստուած, փառք քեզ, յաղագս ամենայնի, Տէ՛ր, փառք քեզ», — հնչում է Վեհափառ Հայրապետի հավատով և վստահությամբ լի ձայնը, Մայր Տաճարի կամարների տակ: Վեհափառը գոհություն է մատուցում Աստուծուն իր խաղաղ, անփորձ վերադարձի և ուղևորության նպատակների բարեհաջողության համար, ապա խոսքն ուղղելով ժողովրդին ասում.

«Արտասահման երթալես առաջ սուր սեղանի առջև ծունկ չոխցի, ուխտ կատարեցի, որ Աստված հաջողություն տա իմ ազգային-եկեղեցական գործերուն և ծրագրերուն, և այսօր կվերադառնամ իմ իդներ կատարված, իմ ցանկությունը իրագործված, Աստուծու կամին համաձայն»: «Ուրախ լե՛ր, Ս. եկեղեցի», որովհետև ամեն տեղ, ուրկե ես անցա, գտա սեր և նվիրում դեպի այս Ս. Տաճար, դեպի Էջմիածինը, դեպի Ամենայն Հայոց Հայրապետությունը և դեպի մեր մայրենի հողը: Հայ ժողովուրդը ուր ալ ուր բլլա, իր հոգիի ամբողջ ջերմությամբ սիրած է, կսիրե և պիտի սիրե Ս. Էջմիածինը և աշխարհի վրա չկա ուժ մը, որ կարենա բաժնել, գտել մեր ժողովուրդը Ս. Էջմիածնեն»:

Իր խոսքի վերջում Վեհափառ Հայրապետը հաղորդեց Սփյուռքի հայության ջերմագին ողջունները Մայր Հայրենիքի եղ-

ՎԵՆՈՒՄԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԻԶՄԱՆ ՍԵՂԱՆԻ ԱՌԱՋ ՊԱՏԳԱՄ Է ՏԱԼԻՍ ՀԱՎԱՏԱՅՑԱԿ ԴԻՊԹՎՐԻՆ

բայրենքին, ավելացնելով, որ Սփյուռքի հայությունը կապված է մեր պանծալի Սովետական Հայրենիքի հետ, և խրատեց ժողովրդին ազդեցիկ, որ մի երջանիկ օր, Սփյուռքի օտարության մեջ ապրող հայ ժողովրդի բեկորները հավաքվեն Մայր Հողի վրա և աղոթեն այս Տաճարի մեջ բոլորը միացած, միասնական կամրով էլ ավելի պայծառացնեն և հղորացնեն Հայրենի երկրի կենսունակությունը և վերելքը: Ծառերը արտասվում էին ուրախությունից, երբ Վեհափառը հաղորդում էր Սփյուռքի հայության ողջուններն ու սերը դեպի Մայր Հայրենիքը, Ս. Էջմիածինը:

Վեհափառի խոսքից հետո Մայր Տաճարի երգչախումբը երգեց Ս. Էջմիածնի հավերժության և նրա արժանավոր Գահակալի կյանքի երկարության նվիրված հանրածանոթ «Ամեն հայի սրտից բխած» հայրապետական ղեղեցիկ մաղթերը:

Ընդունելության եկեղեցական մասի ավարտից հետո Վեհափառ Հայրապետը նույն հանդիսությանը և նույն կարգով առաջնորդից դեպի Վեհարան: Մայր Տաճարից մինչև Վեհարան փովել էին գորգեր, որի երկու կողմերին կանգնել էր բազմությունը ուրախությամբ, գոհունակությամբ, պատկառանքով: Բոլորի սրտագին ցանկություն էր մի անգամ ևս տեսնել Վեհափառ Հայրապետին:

Վեհարանի գլխավոր մուտքի վրա կառուցվել էր մի գեղեցիկ ծաղկյա կամար՝ «Բարի գալուստ մեր սիրելի Վեհափառին» վերտառությամբ:

Վեհարանում Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով վերջացավ Վեհափառի վերադարձի ընդունելության արարողության առաջին մասը:

Երեկոյան ժամը 7-ն անց 30 բուպին, Ս. Էջմիածնի Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդը ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի վերադարձի Վեհարանում կազմակերպել էր ընդունելություն, որին ներկա էին Հայկական ՍՍՌ Միևիստրների Սովետին կից Հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի անդամները գլխավորությամբ խորհրդի նախագահ պ. Հ. Գրիգորյանի, Մայր Աթոռի ողջ միաբանությունը, Հոգևոր Ծեմարանի դասախոսական կազմը, «Էջմիածին» ամսագրի խմբագրական մարմինը, վանքի պաշտոնեությունը:

Ի պատիվ Վեհափառի տրված այս հանդիսավոր ճաշկերույթին, առաջինը ողջունի խոսք ասաց Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անունից պրոֆ.-գոկտ. Ա. Ղարիբյանը: Վեհափառին ողջունեցին Հայկական ՍՍՌ Միևիստրների Սովետին կից Հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի անունից պ. Հ. Գրիգոր-

յանը, Ծեմարանի դասախոսական կազմի և ուսանողության անունից՝ պ. Մ. Տեր-Ստեփանյանը, միաբանության անունից գերաշնորհ Տ. Սահակ եպիսկոպոսը, բարձրապատիվ Տ. Կոմիտաս վարդապետ Տեր-Ստեփանյանը, հոգեշնորհ Վահան և Հայրիկ արեղաները, Վերստուգիչ հանձնաժողովի անունից՝ պ. Գրիգոր Բեքմեղչյանը: Մեջընդմեջ եղան մեներգներ ու խմբերգներ:

Ապա Վեհափառ Հայրապետը խորին շնորհակալություն հայտնեց Գերագույն Հոգևոր Խորհրդին, Հայկական ՍՍՌ Միևիստրների Սովետին կից Հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահության համար: Վեհափառ Հայրապետը հրապարակավ շնորհակալություն հայտնեց Հայրենի հարազատ կառավարության՝ արտասահման իր մեկնուման առթիվ ցուցաբերված պատրաստակամության և աջակցության համար և խնդրեց պ. Հ. Գրիգորյանից թարգմանել լինել իր երախտագիտական զգացմունքներին Հայրենի կառավարության ղեկավարների մոտ, ապա շարունակեց.

«Մեծ գոհունակությամբ պետք է նշեմ այստեղ իմ հանդիպումը ՍՍՌՄ Միևիստրների Սովետի նախագահ Ն. Ա. Բուլգանինի հետ, որ ինձ ընդունեց համակրանքով և դրական լուծում տվավ Հայ եկեղեցվո վերաբերյալ մեր ներկայացուցած շարք մը հարցերուն»:

Ապա հանգամանորեն Վեհափառը խոսեց իր Սփյուռքում կատարած ուղևորության նպատակների և ձեռք բերված հաջողությունների մասին, Սփյուռքի հայության ակնկալությունների մասին Մայր Աթոռից, Հոգևոր Ծեմարանից: Վեհափառ Հայրապետը հատկապես շեշտեց միաբանության կազմը նոր ու գիտակից, կրթված ու կարգապահ և անձնուրաց միաբաններով համալրելու անհրաժեշտության վրա, շեշտը դնելով այդ հարցում Հոգևոր Ծեմարանի վրա դրված խոշոր ու պատասխանատու պարտականությունների վրա, ապա եզրափակեց.

«Սփյուռքի հայությունը մեզ հետ է մտնով, հոգով և մարմնով: Ես այդ տեսա իմ աչքերով իմ անցած բոլոր գաղութներու և բեմերու մեջ: Այս հանգամանք բոլորիս վրա, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն սկսած մինչև վերջին աշխատավոր միաբանը, սրբազան պարտք կղեն սրբությամբ կատարելու մեր պարտքը Մայր Աթոռին, մեր եկեղեցիին և մեր Մայրենի երկրին նկատմամբ: Մենք մեր բոլոր ուժերը, կարողությունները պետք է միացնենք Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը դնելու համար իր փառավոր ու պատմական դերին մեջ, որ դա-

բերով անորը եղավ: Այս բանին հասնելու համար մենք ունինք բոլոր տվյալները: Թող Տերը առաջնորդե մեզ Իր լույսով՝ հոգուս և ի ջիւնութիւն մեր Մայրենի Եկեղեցւոյն և Ս. Էջմիածնի»:

Վեհափառ Հայրապետի այս սրտատուշ, եկեղեցաշէն, հայրենասիրական խոսքերը դիմաւորվեցին որոտընդոտ ծափահարութիւններով: Այնտեղ, այն գործի մէջ, ուր կա հավատ, նվիրում, այնտեղ ամեն ինչ հաջողութեամբ կ'սպասկվի:

Բարերարխոտութիւն է այսօր բովանդակ հայութեան, բովանդակ Հայաստանայց Առաքելական Եկեղեցւոյ համար, որ Լուսա-

վորչի Գահի վրա բազմել է Վաղգին Ա. հովատաւոր, հայրենասեր ու եկեղեցասեր Հովիտապետը, որի գահակալութիւնը Մայր Աթոռի պատմութեան մէջ լինելու է Հայաստանայց Առաքելական Եկեղեցւոյ տարեգրութեան պայծառ և արդյունաշատ էջերից մեկը:

«Էջմիածին» ամսագրի խմբագրութիւնը ի սրտե լարի գալուստ մաղթելով ցանկանում է Վեհափառ Հայրապետին իշխանութեան երկա՛ր ու երկա՛ր տարիներ հոգուս մեր երկրի և մեր ժողովրդի:

«Քաղաւոր երկնաւոր, զեկեղեցի՝ Բո Հայաստանեայց անշարժ պանեա»:

